

مطالعه تطبیقی معماری داخلی کلیساهای وانک و بیت الحم با کلیساهای دوره باروک*

زهرا احمدی^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۱۵

چکیده

کلیساهای جلفای نو اصفهان در عهد صفوی با ورود و اسکان ارمنیان، ساخته شدند. ساخت کلیسا در اصفهان با دستمایه‌های معماری صفوی، با احداث کلیساهای غرب نیز با خصوصیات معماری باروک همزمان بود. این همزمانی با توجه به تفاوت چشم‌گیر فاصله مکانی و شیوه معماری رایج دو سرزمین، پرسش‌های متعددی ایجاد می‌کند. از جمله اینکه می‌توان پرسید از منظر معماری داخلی چه نسبتی میان کلیساهای جلفا در اصفهان عهد صفوی و کلیساهای عهد باروک اروپا قابل تبیین است؟ با این هدف که روشن شود چه ویژگی‌هایی از منظر معماری داخلی در کلیسا بودن یک کلیسا در دو مکان جغرافیایی بسیار دور با اصول طراحی و ساخت متفاوت نقش دارد. بدین منظور ابتدا با مروری کلی بر ساختار کلیسا ضمن آشنایی با مفهوم کلیسا و معنای حضور در کلیسا، مراسم آیینی و آداب و عبادی در معماری باروک مطالعه شد. سپس با توجه به امکان پذیر نبودن ورود به تمام کلیساهای جلفای نو، تنها کلیسای وانک و بیت‌الحم بررسی شدند. با روش‌شناسی مطالعه تطبیقی میان این دو دسته کلیسا از منظر معماری داخلی در پلان، مجسمه‌ها، روایت‌نگاری در بدنه‌ها و سقف، روایت در دیوارنگاره‌ها و نور مشخص شد میان کلیساهای جلفا و کلیساهای عهد باروک، علیرغم تفاوت‌های مکانی و ویژگی‌های معماری بسیار شاخص، از نظر کیفیت طراحی و ساماندهی فضا با آگاهی از چگونگی بکارگیری عناصر و اصول طراحی داخلی در معنای حضور و ادراک مکان آیینی و دینی مسیحی، همبستگی و نسبت مستقیمی قابل تبیین است.

واژگان کلیدی: معماری داخلی کلیسا، جلفای نو، مساجد صفوی، کلیسای وانک، کلیسای بیت‌الحم

۱. کارشناسی ارشد مطالعات معماری ایران، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران
آدرس ایمیل: zaharah7489@gmail.com

* این مقاله برگرفته از تحقیق دانشجویی زیر نظر دکتر نادیه ایمانی با عنوان نسبت کلیساهای جلفای نو با کلیساهای ارمنستان است.